

Pactul European pentru Sănătate Mentală și Stare de Bine

Noi, participanții la conferința Europeană la nivel înalt "*Împreună pentru Sănătate Mentală și Stare de Bine*", desfășurată la Brussels, pe data de 13 iunie 2008, recunoaștem importanța și relevanța sănătății mentale și stării de bine pentru Uniunea Europeană și statele membre, pentru factorii interesați și cetățeni.

I. Recunoaștem că:

- Sănătatea mentală este un drept uman. Aceasta permite cetățenilor să se bucure de o stare de bine, de calitatea vieții lor și de sănătate. Aceasta promovează învățarea, munca și participarea în societate.
- Nivelul de sănătate mentală și de stare de bine a populației este o resursă cheie pentru succesul UE ca o societate bazată pe cunoaștere și economie. Este un factor important pentru realizarea obiectivelor strategiei de la Lisabona , privind creșterea și ocuparea, coeziunea socială și dezvoltarea sustenabilă.
- În UE, afecțiunile mentale sunt în creștere. Astăzi, se estimează că peste 50 de milioane de cetățeni (circa 11% din populație) au diferite afecțiuni mentale, dezvoltate atât la atât bărbați cât și la femei, cu diferite simptome.
- Depresia este deja cea mai frecventă problemă de sănătate mentală în multe state membre ale UE .
- Sinuciderea rămâne cea mai importantă cauză a deceselor. În UE, se înregistrează circa 58.000 de sinucideri pe an, trei sferturi din acestea fiind comise de bărbați. 8 state membre UE sunt printre cele 15 țări cu cea mai mare rată a sinuciderii din lume.
- Afecțiunile mentale și sinuciderea provoacă imense suferințe pentru indivizi, familiile acestora și comunități, totodată afecțiunile mentale sunt cea mai importantă cauză a incapacității de muncă. Acestea pun presiune pe sistemele de sănătate, învățământ, piața muncii și sistemele de protecție socială din întreaga Europă.
- Acțiuni corespunzătoare și combinarea eforturilor la nivelul UE pot ajuta statele membre să facă față acestor provocări prin promovarea unei bune sănătăți mentale și stări de bine în rândul populației, prin întărirea acțiunilor preventive și asigurarea suportului necesar pentru persoanele cu probleme mentale și familiilor lor, în completarea măsurilor pe care fiecare stat membru le acordă prin serviciile sociale și prin sistemele de sănătate.

II. Suntem de acord că:

- Este nevoie de un pas politic decisiv pentru ca sănătatea mentală și starea de bine să constituie o prioritate cheie.
- Trebuie să se acționeze pentru sănătatea mentală și starea de bine prin implicarea factorilor politici relevanți și grupurilor de interes, incluzând factorii din sectoarele sănătate, învățământ, justiție, precum și parteneri sociali, organizații ale societății civile și persoane care au probleme de sănătate mentală.
- Sănătatea mentală și starea de bine a cetățenilor și grupurilor, inclusiv a grupurilor de cetățeni cu vârsta înaintată, precum și a celor de origini etnice și genuri diferite, trebuie să fie promovată pe baza unor intervenții care să țină cont și să fie receptivă la diversitatea populației europene.

- Este nevoie de îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul sănătății mentale prin colectarea de date privind stadiul sănătății mentale în rândul populației și prin concesionarea de contracte de cercetare în epidemiologie, studiul cauzelor, determinanților și implicațiilor sănătății mentale și bolilor, precum și posibilităților de intervenții și bune practici în interiorul și în afara sectorului sănătății și a celui social.

III. Solicităm să se acționeze în 5 sectoare principale:

1. Prevenirea depresiilor și sinuciderilor

Depresia este cea mai frecventă și mai gravă afecțiune mentală și reprezintă un factor de risc de comportament sinucigaș. În UE, la fiecare 9 minute, un cetățean moare ca rezultat al sinuciderii. Numărul de încercări de sinucideri este estimat a fi de 10 ori mai mare. Ratele de sinucidere din statele membre diferă printr-un factor 12.

Factorii de decizie politică și grupurile de interes sunt invitate să acționeze pentru prevenirea sinuciderilor și depresiei inclusiv prin următoarele măsuri:

- Îmbunătățirea instruirii privind sănătatea mentală a profesioniștilor în domeniul sănătății și a actorilor cheie din sectorul social;
- Restricționarea accesului la mijloace potențiale de sinucidere;
- Luarea de măsuri pentru creșterea conștientizării publicului larg, profesioniștilor și a altor sectoare relevante, privind sănătatea mentală;
- Luarea de măsuri pentru reducerea factorilor de risc de sinucidere cum sunt consumul excesiv de alcool, abuzul de droguri și excluderea socială, depresia și stresul;
- Asigurarea unor mecanisme de sprijin pentru cei care au încercat să se sinucidă, după această încercare.

2. Educația și Sănătatea Mentală a Tinerilor

Fundamentul pentru sănătate mentală de-a lungul vieții se construiește din primii ani. Peste 50% din afecțiunile mentale încep în timpul adolescenței. Probleme de sănătate mentală pot fi identificate între 10% și 20% la tineri, cu rate mari printre grupurile de populație dezavantajate.

Factorii de decizie politică și grupurile de interes sunt invitate să acționeze pentru sănătatea mentală în rândul tinerilor și învățământ, incluzând următoarele:

- Asigurarea de programe educaționale pentru intervenții timpurii;
- Asigurarea de programe pentru promovarea cunoștințelor la părinți;
- Promovarea instruirii specialiștilor implicați în sănătate, educație, tineret și alte sectoare relevante pentru sănătatea mentală și starea de bine;
- Încurajarea integrării educației socio-emoționale în activități curriculare și extra-curriculare și în cultura preșcolară și școlară;
- Programe pentru prevenirea abuzului, hărțuirii și violenței împotriva tinerilor și a excluderii lor sociale;
- Promovarea tinerilor în educație, cultură, sport și ocupare.

3. Sănătatea mentală la locul de muncă

Munca este benefică pentru sănătatea fizică și mentală. Sănătatea mentală și starea de bine a forței de muncă este o resursă cheie pentru productivitate și dezvoltare în UE. Ritmul și natura muncii sunt în schimbare ceea ce conduce la presiuni asupra sănătății mentale și stării de bine. Este nevoie să se acționeze pentru a face față unei creșteri constant a absenteismului și incapacității de muncă, care sunt asociate

cu stresul și afecțiunile mentale, precum și pentru a folosi potențialul neutilizat pentru îmbunătățirea productivității. Locul de muncă joacă un rol central în incluziunea socială a persoanelor cu probleme de sănătate mentală.

Factorii de decizie politică, partenerii sociali și toți factorii de interes sunt invitați să ia măsuri privind sănătatea mentală la locul de muncă, incluzând următoarele măsuri:

- Îmbunătățirea organizării muncii, a culturii organizaționale și a practicilor de leadership pentru a promova starea de bine în muncă, inclusiv reconcilierea vieții profesionale cu viața familială;
- Implementarea programelor de sănătate mentală și stare de bine în muncă împreună cu evaluarea riscurilor și programele de prevenire pentru situații care pot cauza efecte adverse asupra sănătății mentale a lucrătorilor (stres, comportament abuziv cum este violența sau hărțuirea în muncă, alcoolul și drogurile) și programele de intervenție timpurie la locurile de muncă;
- Asigurarea măsurilor pentru sprijinirea recrutării, menținerii sau întoarcerii la lucru a persoanelor cu probleme sau afecțiuni de sănătate mentală.

4. Sănătatea Mentală a Vârșnicilor

Populația UE este în curs de îmbătrânire. Îmbătrânirea poate comporta anumiți factori de risc pentru sănătatea mentală și starea de bine, cum sunt pierderea sprijinului din partea familiei și prietenilor și iminența bolilor fizice sau neuropsihiatrice, cum este, de exemplu, demența. Ratele de sinucidere sunt mari la populația vârstnică. Promovarea sănătății și îmbătrânirii active este unul din obiectivele cheie ale politicii UE.

Factorii de decizie politică și factorii interesați sunt invitați să ia măsuri privind sănătatea mentală a populației vârstnice, incluzând următoarele:

- Promovarea participării active a vârstnicilor în comunitatea celor activi, inclusiv promovarea oportunităților educative și de activitate fizică;
- Dezvoltarea unor programe flexibile de pensionare, care să permit vârstnicilor să rămână mai mult în câmpul muncii, cu program întreg sau parțial;
- Asigurarea măsurilor de promovare a sănătății mentale și stării de bine printre vârstnicii care primesc ajutor medical și/sau social în ambele situații.

5. Combaterea Stigmatizării și Excluderii Sociale

Stigmatizarea și excluderea socială sunt atât factori de risc cât și consecințe ale afecțiunilor mentale, care pot crea bariere majore în acordarea sprijinului și recuperării.

Factorii de decizie politică și factorii interesați sunt invitați să ia măsuri pentru combaterea stigmatizării și a excluderii sociale, incluzând următoarele:

- Campanii pentru sprijinirea anti-stigmatizării în media, școli și locuri de muncă pentru a promova integrarea persoanelor cu afecțiuni mentale;
- Dezvoltarea serviciilor de sănătate mentală care sunt bine integrate în societate, acordarea unui loc central individului și acționarea într-un mod care să evite stigmatizarea și excluderea;
- Promovarea incluziunii sociale active a persoanelor cu probleme de sănătate mentală, inclusiv dezvoltarea accesului la slujbe corespunzătoare, la formare și educare;
- Implicarea persoanelor cu probleme de sănătate mentală și a familiilor acestora și a asistenților sociali în politicile relevante și procesul de luare a deciziilor.

IV. Lansăm Pactul European pentru Sănătatea Mentală și Starea de Bine:

Pactul recunoaște că responsabilitatea primară pentru acțiunile din acest domeniu revine statelor membre. Totuși, Pactul este construit pe baza potențialului UE de informare, de promovare a celor mai bune practici și de încurajare a acțiunilor statelor membre și factorilor interesați și de sprijinire a abordării provocărilor frecvente și inegalităților privind sănătatea.

Contextul de referință pentru Pact este acquis-ul politic al UE privind sănătatea mentală și starea de bine, care s-a materializat prin inițiative politice ce au avut loc în ultimii ani de-a lungul Europei, împreună cu angajamentele pe care Ministerele Sănătății din statele membre le-au asumat sub Declarația OMS privind Sănătatea Mentală, din 2005.

Pactul reunește instituții europene, state membre, factori interesați din sectoare relevante, inclusiv persoane cu risc de excludere din cauza problemelor de sănătate mentală, precum și comunitatea de cercetare pentru a sprijini și promova sănătatea mentală și starea de bine. Pactul reprezintă o reflectare a angajamentului lor pentru un proces pe termen lung de coordonare, cooperare și schimb de informații pe aceste provocări cheie.

Pactul trebuie să faciliteze monitorizarea trendurilor și a activităților factorilor interesați din statele membre. Bazat pe cele mai bune practici europene, Pactul trebuie să sprijine formularea de recomandări de acțiune pentru progresul abordării temelor prioritare.

V. În acest scop adresăm invitația:

- Statelor membre, împreună cu alți actori relevanți din cadrul sectoarelor de activitate și organizațiilor internaționale și europene ale societății civile, să se alăture Pactului European pentru Sănătatea Mentală și Starea de Bine și să contribuie la implementarea sa;
- Comisiei Europene și statelor membre, împreună cu organizațiile internaționale relevante și factorii interesați:
 - să stabilească mecanismul pentru schimbul de informații;
 - să lucreze împreună pentru a identifica bunele practici și factorii de succes în politică, precum și acțiunile factorilor interesați pentru abordarea temelor prioritare ale Pactului, și elaborarea de recomandări și planuri de acțiune corespunzătoare;
 - să comunice rezultatele acestei munci printr-o serie de conferințe asupra temelor prioritare ale Pactului în anii următori;
- Comisia Europeană să elaboreze în cursul anului 2009 o propunere de Recomandare a Consiliului pentru Sănătatea Mentală și Starea de Bine;
- Președinția să informeze Consiliul de Miniștri privind măsurile și rezultatele acestor conferințe.